อิทธิพลของการจัดการความรู้ ความคล่องตัวขององค์กร และความรับผิดชอบต่อสังคมต่อประสิทธิผลการดำเนินงาน ของมหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์

The Influencing of Knowledge Management and Organizational Agility on Corporate Social Responsibility in Enhancing Operational Effectiveness of Rajabhat Universities in the Rattanakosin Grouple

น้ำทิพย์ กลีบบัวบาน[1]

Namthip Kleebbuaban[1]

Received: 4 June 2026 Revised: 4 September 2026 Accepted: 17 September 2026

บทคัดย่อ (Abstract)

มหาวิทยาลัยราชภัฏ มีพันธกิจหลัก ผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพ สนับสนุนการวิจัยเพื่อพัฒนาชุมชน และให้บริการวิชาการแก่สังคม ในทางปฏิบัติพบว่ายังไม่สามารถบูรณาการการจัดการความรู้เข้ากับภารกิจหลักได้อย่างแท้จริง ส่งผลให้การดำเนินงานยังไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร งานวิจัยนี้เป็นแบบผสมผสาน ศึกษาเกี่ยวกับการจัดการความรู้ ความคล่องตัวและความรับผิดชอบต่อสังคม รวมทั้งอิทธิพลที่มีผลต่อการเพิ่มประสิทธิผล เพื่อสร้างแบบจำลองการเพิ่มประสิทธิผลของมหาวิทยาลัยราชภัฏในกลุ่มรัตนโกสินทร์ โดยมีประชากร ประกอบด้วยผู้บริหาร อาจารย์และบุคลากรของมหาวิทยาลัยราชภัฏในกลุ่มรัตนโกสินทร์ จำนวน 4,805 คน ได้กลุ่มตัวอย่างจากการคำนวณ จำนวน 360 คน และกำหนดผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 36 คน ใช้แบบสอบถามและการสัมภาษณ์ การวิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนา วิเคราะห์โมเดลสมการเชิงโครงสร้างและการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า 1) การจัดการความรู้ ความคล่องตัวขององค์กร ความรับผิดชอบต่อสังคม และประสิทธิผลการดำเนินงาน โดยรวมอยู่ในระดับมาก 2) การจัดการความรู้ และความคล่องตัวขององค์กรมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อความรับผิดชอบต่อสังคมและประสิทธิผลการดำเนินงาน และความรับผิดชอบต่อสังคมมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อประสิทธิผลการดำเนินงาน 3) แบบจำลอง

[1] นักศึกษาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชานวัตกรรมการจัดการ วิทยาลัยนวัตกรรมและการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา; Ph.D. (Innovative Management) College of Innovation and Management, Suan Sunandha Rajabhat University Email: S63484945179@ssru.ac.th

การเพิ่มประสิทธิภาพแสดงด้วยโมเดลสมการเชิงโครงสร้าง มีค่าดัชนีที่ผ่านเกณฑ์การยอมรับ คือ χ^2/df = 1.18, CFI = 1.00, GFI = 0.99, AGFI = 0.95, RMSEA = 0.020 และ SRMR = 0.008 สามารถนำไปใช้ปรับปรุงระบบการบริหารจัดการสู่องค์กรเรียนรู้ โดยมุ่งเน้นการมีส่วนร่วม การพัฒนาบุคลากรและการใช้เทคโนโลยี เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์การดำเนินงานของมหาวิทยาลัย
คำสำคัญ: การจัดการความรู้ ความคล่องตัว มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์

Abstract

The mission of Rajabhat University is to produce quality graduates, support development research and academic service for community, but in practice they are still unable to integrate knowledge management with main purpose as a result of inefficient operation. This mixed research aimed to study knowledge management, organizational agility, corporate social responsibility in enhancing operational effectiveness and create a model in the Rattanakosin Group. Population comprise of 4,805 executives, lecturers and staff, 360 calculated sample size and 36 key informants, using a questionnaire/interview. Analyzed data by descriptive statistics, structural equation modeling and contents analysis. Research results revealed that 1) An overview, respondents strongly agree with knowledge management, organizational agility, corporate responsibility and organizational performance effectiveness. 2) Knowledge management and organizational agility have a direct positive influence on corporate social responsibility and organizational performance effectiveness in accordance with research hypothesis. 3) Optimization model represented by structural equation modeling (SEM) have acceptance criteria index χ^2/df = 1.18, CFI = 1.00, GFI = 0.99, AGFI = 0.95, RMSEA = 0.020 และ SRMR = 0.008 which can be used to improve knowledge management focusing on participation, human resource development and using technology for upgrading university operation achievement.
Keywords: Knowledge Management, Organizational Agility,Rajabhat Universities in the Rattanakosin Group

บทนำ (Introduction)

ในยุคปัจจุบัน สังคมโลกกำลังเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในหลากหลายมิติ ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง เทคโนโลยี และสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีและนวัตกรรมดิจิทัลที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง ทำให้เกิดผลกระทบในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับบุคคล องค์กร ไปจนถึงระดับประเทศ การปฏิวัติทางดิจิทัลได้นำมาซึ่งความท้าทายรูปแบบใหม่ อาทิ การเปลี่ยนแปลงกระบวนการทำงาน การบริหารจัดการข้อมูลขนาดใหญ่ การใช้ปัญญาประดิษฐ์ในการดำเนินธุรกิจ และการสื่อสารแบบไร้พรมแดน ซึ่งส่งผลให้องค์กรทั้งภาครัฐและเอกชน รวมถึงสถาบันอุดมศึกษา จำเป็นที่จะต้องเร่งปรับตัวอย่างจริงจังเพื่อรักษาขีดความสามารถในการแข่งขัน และคงไว้ซึ่งบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจและสังคมทั้งในระดับประเทศและระดับโลก สถาบันอุดมศึกษาจึงมิใช่เพียงแหล่งผลิตบัณฑิตและเผยแพร่ความรู้เท่านั้น แต่ยังเป็นองค์กรที่ต้องพัฒนาองค์ความรู้ เทคโนโลยี และนวัตกรรม เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของสังคม และเพิ่มบทบาทในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจและสังคมของประเทศอย่างยั่งยืนในทุกมิติ

มหาวิทยาลัยราชภัฏถือเป็นสถาบันอุดมศึกษาที่มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาท้องถิ่น โดยมีพันธกิจหลักในการผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพ สนับสนุนการวิจัยเพื่อพัฒนาชุมชน และให้บริการวิชาการแก่สังคม จากข้อมูลในรายงานประจำปี 2566 กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม พบว่า มหาวิทยาลัยราชภัฏทั้ง 38 แห่งทั่วประเทศ มีจำนวนบุคลากรรวมกว่า 62,000 คน และนักศึกษากว่า 550,000 คน ซึ่งถือเป็นกลุ่มสถาบันอุดมศึกษาที่มีขนาดใหญ่และมีบทบาทสำคัญต่อระบบการศึกษาของไทย อย่างไรก็ตาม จากข้อมูลจากรายงานผลการประเมินประสิทธิภาพของมหาวิทยาลัยไทย โดยสำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (อว.) ปี 2565 ระบุว่า มหาวิทยาลัยราชภัฏหลายแห่งยังมีปัญหาด้านประสิทธิผลการดำเนินงานในหลายมิติ เช่น ด้านการวิจัย ด้านการผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพ และด้านการบริการวิชาการที่ยังไม่สามารถตอบสนองต่อความต้องการของชุมชนได้อย่างเต็มที่ โดยเฉพาะ กลุ่มมหาวิทยาลัยราชภัฏรัตนโกสินทร์ ซึ่งตั้งอยู่ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล เป็นกลุ่มมหาวิทยาลัยที่ต้องเผชิญกับการแข่งขันสูงและแรงกดดันจากสังคม ยิ่งจำเป็นต้องเร่งพัฒนาประสิทธิผลการดำเนินงานอย่างจริงจังและเร่งด่วน

ประสิทธิผลการดำเนินงาน (Organizational Performance Effectiveness) ถือเป็นหัวใจสำคัญของการบริหารจัดการมหาวิทยาลัยในยุคปัจจุบัน เนื่องจากสถาบันอุดมศึกษามีพันธกิจหลากหลาย ทั้งด้านการเรียนการสอน การวิจัย การบริการวิชาการ และการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ดังนั้น จึงจำเป็นต้องบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพในทุกมิติ เพื่อให้สามารถตอบสนองต่อ

ความต้องการของผู้เรียน ชุมชน และสังคมได้อย่างครอบคลุมและยั่งยืน ประสิทธิผลการดำเนินงานของมหาวิทยาลัยครอบคลุมหลายด้าน เช่น การผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพตรงตามความต้องการของตลาดแรงงาน การส่งเสริมงานวิจัยและนวัตกรรมที่สามารถสร้างผลกระทบเชิงบวกต่อสังคมการให้บริการวิชาการที่ตอบสนองความต้องการของชุมชน ตลอดจนการบริหารทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพและคุ้มค่า โดยเฉพาะในยุคแห่งความเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วเช่นปัจจุบัน มหาวิทยาลัยจึงต้องปรับตัวและยกระดับประสิทธิผลการดำเนินงานให้สอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาของประเทศและแนวโน้มในระดับโลก

ปัจจัยสำคัญประการหนึ่งที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการดำเนินงานของมหาวิทยาลัย คือ การจัดการความรู้ (Knowledge Management) เป็นกระบวนการสำคัญที่ช่วยให้บุคลากรสามารถรวบรวม จัดเก็บ ถ่ายทอด และนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนางานอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง หากมหาวิทยาลัยมีระบบการจัดการความรู้ที่มีประสิทธิภาพ ย่อมส่งผลให้บุคลากรมีศักยภาพเพิ่มขึ้น สามารถพัฒนาคุณภาพของการดำเนินงานได้ และสามารถถ่ายทอดหรือประยุกต์ใช้ความรู้ที่สะสมมาได้อย่างเต็มที่ ในขณะเดียวกัน ความคล่องตัวขององค์กร (Organizational Agility) ก็เป็นอีกปัจจัยสำคัญที่ส่งผลโดยตรงต่อความสำเร็จขององค์กรในยุคปัจจุบัน องค์กรที่มีความคล่องตัวสูงจะสามารถตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงได้อย่างรวดเร็ว ปรับตัวได้อย่างเหมาะสม และรักษาขีดความสามารถในการแข่งขันได้อย่างต่อเนื่อง แต่เนื่องจากมหาวิทยาลัยราชภัฏหลายแห่ง ยังคงประสบปัญหาด้านโครงสร้างระบบราชการที่มีความซับซ้อน ยึดติดกับวัฒนธรรมองค์กรรูปแบบเดิม รวมถึงขาดกลไกที่เอื้อต่อความยืดหยุ่น ทำให้การดำเนินงานขาดความรวดเร็วและไม่สามารถปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงได้อย่างมีประสิทธิภาพ

นอกจากนี้ ความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กร (Corporate Social Responsibility: CSR) ก็ถือเป็นอีกหนึ่งพันธกิจสำคัญที่มหาวิทยาลัยราชภัฏต้องให้ความสำคัญอย่างยิ่ง เนื่องจาก CSR เป็นกลไกสำคัญในการเชื่อมโยงมหาวิทยาลัยกับชุมชนและสังคม การดำเนินกิจกรรม CSR ที่มีประสิทธิภาพจะช่วยเสริมสร้างภาพลักษณ์ที่ดี เพิ่มความน่าเชื่อถือให้แก่องค์กร และส่งเสริมความร่วมมือกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัยอย่างต่อเนื่อง อีกทั้งยังช่วยสร้างความสัมพันธ์อันใกล้ชิดกับชุมชนในระยะยาว อย่างไรก็ตาม ในทางปฏิบัติยังพบว่าหลายมหาวิทยาลัยขาดความต่อเนื่องในการดำเนินกิจกรรม CSR และยังไม่สามารถบูรณาการ CSR เข้ากับภารกิจหลักของมหาวิทยาลัยได้อย่างแท้จริง ส่งผลให้กิจกรรมเหล่านั้นยังไม่สามารถสร้างผลกระทบเชิงบวกและยั่งยืนต่อสังคมและชุมชนได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ ดังนั้น หากมหาวิทยาลัยราชภัฏสามารถยกระดับประสิทธิภาพการดำเนินงานด้าน CSR ได้อย่างเป็นระบบและสอดคล้องกับยุทธศาสตร์องค์กร ก็จะช่วยเสริมสร้างความเข้มแข็งให้แก่มหาวิทยาลัยทั้งในด้านการบริหารจัดการและการมีบทบาทต่อสังคมในระยะยาวได้อย่างยั่งยืน

จากปัญหาและสถานการณ์ดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาวิจัยในหัวข้อ “อิทธิพลของการจัดการความรู้และความคล่องตัวขององค์กรที่มีผลต่อความรับผิดชอบต่อสังคมในการเพิ่มประสิทธิผลการดำเนินงานของมหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์” โดยมุ่งหวังให้ผลการวิจัยครั้งนี้เป็นแนวทางสำคัญในการกำหนดนโยบาย ยุทธศาสตร์ และแนวปฏิบัติที่เหมาะสมเพื่อเสริมสร้างศักยภาพและยกระดับประสิทธิผลการดำเนินงานของมหาวิทยาลัยราชภัฏให้สามารถดำเนินงานได้อย่างเข้มแข็ง ยั่งยืน และตอบสนองต่อความต้องการของสังคมได้อย่างแท้จริงในระยะยาว

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objectives)

1. ศึกษาระดับการจัดการความรู้ ความคล่องตัวขององค์กร ความรับผิดชอบต่อสังคม และการเพิ่มประสิทธิผลการดำเนินงานของมหาวิทยาลัยราชภัฏในกลุ่มรัตนโกสินทร์
2. ศึกษาอิทธิพลของการจัดการความรู้ ความคล่องตัวขององค์กร และความรับผิดชอบต่อสังคม ที่มีผลต่อการเพิ่มประสิทธิผลการดำเนินงานของมหาวิทยาลัยราชภัฏในกลุ่มรัตนโกสินทร์
3. สร้างแบบจำลองการเพิ่มประสิทธิผลการดำเนินงานของมหาวิทยาลัยราชภัฏในกลุ่มรัตนโกสินทร์

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ บุคลากรมหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์ 5 แห่ง จำนวน 4,805 คน ประกอบด้วยผู้บริหาร อาจารย์ และบุคลากรสายสนับสนุนที่มีประสบการณ์ทำงานไม่น้อยกว่า 1 ปี กลุ่มตัวอย่างกำหนดตามเกณฑ์การวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้าง (SEM) ของ Hair et al. (2010) จากตัวแปรสังเกตได้ 15 ตัวแปร ได้ขนาดตัวอย่างขั้นต่ำ 300 คน และเพิ่มร้อยละ 20 เพื่อป้องกันข้อมูลไม่สมบูรณ์ รวมทั้งสิ้น 360 คน โดยใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) สำหรับการวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้ผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 36 คน คัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จากผู้บริหาร อาจารย์ และบุคลากรสายสนับสนุนของแต่ละมหาวิทยาลัยตามสัดส่วนที่กำหนด

ตารางที่ 1 กลุ่มตัวอย่างและผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

	สถาบันการศึกษา	ประชากร บุคลากร (คน)	แบบสอบถาม ตัวอย่าง (คน)	การสัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (คน)
1	มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา	1,984	149	15
2	มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม	600	45	4
3	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร	805	60	6
4	มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี	532	40	4
5	มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา	884	66	7
	รวม	**4,805**	**360**	**36**

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติในการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน รวมถึงการวิเคราะห์ค่าเบ้และค่าโด่งเพื่อตรวจสอบการกระจายตัวของข้อมูล นอกจากนี้ ผู้วิจัยได้ใช้การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (CFA) เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างของตัวแปร และใช้การวิเคราะห์อิทธิพลเชิงสาเหตุ (Path Analysis) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร ทั้งนี้ ได้วิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้าง (SEM) และตรวจสอบความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์ เพื่อค้นหารูปแบบแนวทางในการเพิ่มประสิทธิผลการดำเนินงานของมหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์

การวิจัยเชิงคุณภาพ

1. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ การวิจัยเชิงคุณภาพครั้งนี้ ใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) และสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 36 คน ซึ่งเป็นผู้ที่มีความรู้ ประสบการณ์ และความเชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้องกับกรอบแนวคิดการวิจัย ประกอบด้วยผู้บริหารระดับสูง 5 คน อาจารย์หรือบุคลากรสายวิชาการ 6 คน และบุคลากรสายสนับสนุนวิชาการ 6 คน โดยผู้ให้ข้อมูลต้องมีประสบการณ์ทำงานในมหาวิทยาลัยราชภัฏไม่น้อยกว่า 3 ปี ทั้งนี้ ผู้วิจัยใช้วิธีตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (Triangulation) เพื่อยืนยันความน่าเชื่อถือและความถูกต้องของผลการวิจัย

2. การวิเคราะห์ข้อมูล การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research) ทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ เพื่อศึกษาอิทธิพลของการจัดการความรู้และความคล่องตัวขององค์กรที่ส่งผลต่อความรับผิดชอบต่อสังคมและประสิทธิผลการดำเนินงานของมหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์ โดยเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 360 คน และสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้

ข้อมูลสำคัญจำนวน 36 คน การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพใช้การวิเคราะห์เนื้อหาและการพรรณนาวิเคราะห์ ส่วนการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณใช้สถิติเชิงพรรณนา การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (CFA) และการวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้าง (SEM) เพื่อทดสอบความสัมพันธ์เชิงเหตุผลของตัวแปรและพัฒนาแนวทางในการเพิ่มประสิทธิผลการดำเนินงานของมหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์

ผลการวิจัย (Research Results)

ส่วนที่ 1 ผลการวิจัยเชิงปริมาณ

1.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลมหาวิทยาลัยผู้ตอบแบบสอบถาม ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่สังกัดมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา เป็นบุคลากรสายสนับสนุนวิชาการ และมีประสบการณ์ทำงาน 1–5 ปี มากที่สุด รองลงมา คือ บุคลากรสายวิชาการและผู้บริหารระดับคณบดีหรือผู้อำนวยการสำนัก

1.2 ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการความรู้ ความคล่องตัวขององค์กร ความรับผิดชอบต่อสังคม และประสิทธิผลการดำเนินงาน ผลการวิเคราะห์พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการความรู้ ความคล่องตัวขององค์กร ความรับผิดชอบต่อสังคม และประสิทธิผลการดำเนินงาน อยู่ในระดับมาก โดยด้านความรับผิดชอบต่อสังคมมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด รองลงมาคือประสิทธิผลการดำเนินงาน และความคล่องตัวขององค์กรตามลำดับ

ด้านการจัดการความรู้ พบว่า ทุกองค์ประกอบอยู่ในระดับมาก โดยด้านการจัดเก็บและเข้าถึงความรู้มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ขณะที่การประยุกต์ใช้ความรู้มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ทั้งนี้ บุคลากรมีการแลกเปลี่ยนความรู้อย่างสม่ำเสมอ มีระบบจัดเก็บองค์ความรู้ที่เข้าถึงได้ง่าย และมีการนำแนวปฏิบัติที่ดีมาใช้ในการดำเนินงาน อย่างไรก็ตาม การส่งเสริมการประยุกต์ใช้ความรู้และการพัฒนาความรู้ผ่านการฝึกอบรมหรือศึกษาต่อ ยังมีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าด้านอื่น ๆ

1.3 ผลการวิเคราะห์การตรวจสอบข้อมูลก่อนการวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้าง

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นต่อการจัดการความรู้ ความคล่องตัวขององค์กร ความรับผิดชอบต่อสังคม และประสิทธิผลการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก โดยตัวแปรทั้งหมดมีการแจกแจงใกล้เคียงโค้งปกติ จึงเหมาะสมสำหรับการวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้าง

ผลการวิเคราะห์สหสัมพันธ์พบว่า ตัวแปรสังเกตได้ทั้ง 15 ตัวมีความสัมพันธ์เชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ระหว่าง 0.370–0.774 และไม่พบปัญหา Multicollinearity นอกจากนี้ ผลการทดสอบ KMO และ Bartlett’s test แสดง

ให้เห็นว่าข้อมูลมีความเหมาะสมสำหรับการวิเคราะห์องค์ประกอบและการทดสอบความสอดคล้องของโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์

1.4 ผลการวิเคราะห์โมเดลสมการเชิงโครงสร้าง

ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (CFA) พบว่า โมเดลการจัดการความรู้ ความคล่องตัวขององค์กร ความรับผิดชอบต่อสังคม และประสิทธิผลการดำเนินงาน มีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ และตัวแปรทุกองค์ประกอบมีความเหมาะสมสำหรับการวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้าง (SEM)

ผลการวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้างและการวิเคราะห์เส้นทาง (Path Analysis) พบว่า การจัดการความรู้มีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อความคล่องตัวขององค์กรและความรับผิดชอบต่อสังคม ขณะที่ความคล่องตัวขององค์กรและความรับผิดชอบต่อสังคมมีอิทธิพลเชิงบวกต่อประสิทธิผลการดำเนินงาน นอกจากนี้ การจัดการความรู้ยังส่งผลทางอ้อมต่อประสิทธิผลการดำเนินงานผ่านความรับผิดชอบต่อสังคม

ผลการทดสอบสมมติฐานยืนยันว่า การจัดการความรู้ ความคล่องตัวขององค์กร และความรับผิดชอบต่อสังคม เป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการเพิ่มประสิทธิผลการดำเนินงานของมหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์ โดยโมเดลสามารถอธิบายความแปรปรวนของประสิทธิผลการดำเนินงานได้ในระดับสูง (R2 = 0.98)

1.5 ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า การจัดการความรู้มีอิทธิพลทางอ้อมเชิงบวกต่อความรับผิดชอบต่อสังคมผ่านความคล่องตัวขององค์กร (H7) และการจัดการความรู้รวมถึงความคล่องตัวขององค์กรมีอิทธิพลทางอ้อมเชิงบวกต่อประสิทธิผลการดำเนินงานผ่านความรับผิดชอบต่อสังคม (H8) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ส่วนที่ 2 ผลการวิจัยเชิงคุณภาพ

สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์

ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 36 คน ประกอบด้วยผู้มีบทบาทสำคัญในมหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์มีตำแหน่งอย่างน้อยระดับผู้บริหาร (หรือตัวแทน) สรุปประเด็นสำคัญดังนี้

2.1 ความคิดเห็นเกี่ยวกับอิทธิพลของการจัดการความรู้ที่มีผลต่อการเพิ่มประสิทธิผลการดำเนินงานของมหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์ ผลการสัมภาษณ์ผู้บริหาร อาจารย์ และบุคลากร พบว่า การจัดการความรู้มีอิทธิพลต่อการเพิ่มประสิทธิผลการดำเนินงานของมหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์ในหลายด้าน ได้แก่ การแลกเปลี่ยนความรู้ผ่านการอบรม สัมมนา และงานวิจัย การจัดเก็บและเผยแพร่องค์ความรู้ผ่านฐานข้อมูลดิจิทัล การประยุกต์ใช้ความรู้ในการพัฒนา

ชุมชน และการพัฒนาความรู้ใหม่อย่างต่อเนื่องผ่านการวิจัย การพัฒนาหลักสูตร และความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอก เพื่อสร้างนวัตกรรมและเทคโนโลยีที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมอย่างยั่งยืน

2.2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับอิทธิพลของความคล่องตัวขององค์กรที่มีผลต่อการเพิ่มประสิทธิผลการดำเนินงานของมหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์ ผลการสัมภาษณ์ผู้บริหาร อาจารย์ และบุคลากร พบว่า ความคล่องตัวขององค์กรมีอิทธิพลต่อการเพิ่มประสิทธิผลการดำเนินงานของมหาวิทยาลัย โดยองค์กรต้องสามารถปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงทั้งด้านโครงสร้าง หลักสูตร และการบริหารจัดการได้อย่างรวดเร็ว ผู้บริหารต้องมีความสามารถในการตัดสินใจที่ทันต่อสถานการณ์ มีกระบวนการทำงานที่ยืดหยุ่น รองรับการเรียนรู้แบบผสมผสานทั้งออนไลน์และในชั้นเรียน รวมถึงส่งเสริมให้บุคลากรมีทักษะที่หลากหลายผ่านการฝึกอบรม การสอนงาน และการเรียนรู้ร่วมกัน เพื่อเพิ่มสมรรถนะและประสิทธิภาพในการดำเนินงานของมหาวิทยาลัย

2.3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับอิทธิพลของความรับผิดชอบต่อสังคมมีผลต่อการเพิ่มประสิทธิผลการดำเนินงานของมหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์ ผลการสัมภาษณ์ผู้บริหาร อาจารย์ และบุคลากร พบว่า ความรับผิดชอบต่อสังคมมีอิทธิพลต่อการเพิ่มประสิทธิผลการดำเนินงานของมหาวิทยาลัย ทั้งด้านการสนับสนุนกิจกรรมพัฒนาสังคมและชุมชน ซึ่งช่วยสร้างภาพลักษณ์และความน่าเชื่อถือของมหาวิทยาลัย ด้านความโปร่งใสและธรรมาภิบาลที่ส่งผลต่อคุณภาพการบริหารจัดการ และด้านการดำเนินนโยบายที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ซึ่งช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ด้านสิ่งแวดล้อมและสนับสนุนการพัฒนามหาวิทยาลัยสู่มาตรฐานมหาวิทยาลัยสีเขียวระดับสากล

2.4 ความคิดเห็นเกี่ยวกับอิทธิพลของประสิทธิผลการดำเนินงานต่อการเพิ่มประสิทธิผลการดำเนินงานของมหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์ ผลการสัมภาษณ์ผู้บริหาร อาจารย์ และบุคลากร พบว่า ประสิทธิผลการดำเนินงานของมหาวิทยาลัยสะท้อนผ่านคุณภาพการผลิตบัณฑิต ประสิทธิภาพการให้บริการวิชาการและงานวิจัย ความพึงพอใจของนักศึกษาและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย รวมถึงการบรรลุเป้าหมายตามแผนยุทธศาสตร์ โดยมหาวิทยาลัยมีการดำเนินงานตามหลัก PDCA อย่างเป็นระบบ อย่างไรก็ตาม ยังมีข้อจำกัดด้านความเข้าใจเป้าหมายร่วมกัน โครงสร้างการบริหารงบประมาณ และการบูรณาการข้อมูลเพื่อการตัดสินใจของผู้บริหาร

ส่วนที่ 3 ผลการวิเคราะห์เพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัย

ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 พบว่า การจัดการความรู้ ความคล่องตัวขององค์กร ความรับผิดชอบต่อสังคม และประสิทธิผลการดำเนินงาน โดยรวมอยู่ในระดับมาก

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 พบว่า การจัดการความรู้มีอิทธิพลเชิงบวกทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อความคล่องตัวขององค์กร ความรับผิดชอบต่อสังคม และประสิทธิผลการดำเนินงาน ขณะที่ความคล่องตัวขององค์กรและความรับผิดชอบต่อสังคมมีอิทธิพลเชิงบวกต่อประสิทธิผลการดำเนินงาน

วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 พบว่า แบบจำลองการเพิ่มประสิทธิผลการดำเนินงานของมหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ และสามารถนำไปใช้พัฒนาระบบบริหารจัดการสู่องค์กรเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพสูง โดยเน้นการมีส่วนร่วม การพัฒนาบุคลากร และการใช้เทคโนโลยีเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ของมหาวิทยาลัย

อภิปรายผล (Research Discussion)

ผลการวิจัยเชิงคุณภาพพบว่า การจัดการความรู้มีอิทธิพลต่อการเพิ่มประสิทธิผลการดำเนินงานของมหาวิทยาลัย โดยเฉพาะด้านการวิจัย การสร้างองค์ความรู้ และการเผยแพร่สู่ชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Dalkir (2017), Richard (2009) และ Castka (2021) ที่มองว่าการจัดการความรู้และความรับผิดชอบต่อสังคมเป็นกลไกสำคัญในการยกระดับคุณภาพการศึกษาและการพัฒนาสังคม แม้จะมีบางประเด็นที่แตกต่างจากแนวคิดของ Bratianu (2021) เกี่ยวกับกระบวนการจัดการความรู้

นอกจากนี้ ประสิทธิผลการดำเนินงานของมหาวิทยาลัยสะท้อนผ่านคุณภาพบัณฑิต ประสิทธิภาพด้านบริการวิชาการและงานวิจัย ความยืดหยุ่นของกระบวนการทำงาน และการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Sharma & Al Sinawi (2021), Etzioni (1964), Steers (1977) และ Teece (2016) ที่เน้นความสำคัญของความคล่องตัวและการปรับตัวขององค์กรต่อการบรรลุเป้าหมายเชิงยุทธศาสตร์

อีกทั้ง การดำเนินนโยบายที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมยังช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงาน ลดต้นทุน สร้างภาพลักษณ์ที่ดี และสนับสนุนการพัฒนามหาวิทยาลัยอย่างยั่งยืน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิเคราะห์เชิงปริมาณด้านความรับผิดชอบต่อสังคม แม้จะแตกต่างบางส่วนจากแนวคิดของ Wiyono (2025) ที่เน้นความสมดุลระหว่างผลลัพธ์ทางวิชาการและผลกระทบต่อสังคม

ข้อเสนอแนะ (Research Suggestions)

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. ผู้บริหารระดับคณะวิชาสามารถนำผลการวิจัยไปใช้ในการกำหนดกลยุทธ์การจัดการความรู้ขององค์กร โดยส่งเสริมการนำความรู้มาประยุกต์ใช้กับสถานการณ์จริง ผ่านกิจกรรมที่ช่วยพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาและการพัฒนาการเรียนการสอนและการวิจัย

2. มหาวิทยาลัยควรพัฒนาโครงสร้างและการบริหารหลักสูตรให้มีความยืดหยุ่น สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงด้านเทคโนโลยีและความต้องการของผู้เรียน โดยเน้นการเรียนรู้แบบผสมผสาน การสะสมหน่วยกิต และการออกแบบแผนการศึกษาได้ด้วยตนเอง

3. หน่วยงานสนับสนุนควรเพิ่มบทบาทในการพัฒนาทรัพยากรและเทคโนโลยีสารสนเทศให้ทันสมัย เพื่อสนับสนุนการวิจัย การบริการวิชาการ และการจัดการเรียนรู้ เช่น การพัฒนาฐานข้อมูลดิจิทัล แพลตฟอร์มการเรียนรู้ และห้องเรียนอัจฉริยะที่มีความพร้อมด้านเทคโนโลยีช่วยสอน

เอกสารอ้างอิง (References)

Bratianu, C., Stanescu, D. F., & Mocanu, R. (2021). *Exploring the knowledge management impact on business education*. Sustainability, 13(4), 2313.

Dalkir, K. (2017). *Knowledge Management in Theory and Practice* (3rd ed.). MIT Press.

Etzioni, A. (1964). *Modern Organizations*. Prentice Hall.

Hair, J. F., Babin, B. J., and Anderson, R. E. (2010). *Multivariate data analysis a global perspective*. Upper Saddle River, NJ: Pearson Education, International.

Sharma, S., & Al Sinawi, S. (2021). *Organizational performance influenced by academic service quality: an investigation in public universities in Malaysia*. Education Research International, 2021(1), 8408174.